

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-05-13
Besvaras senast
2024-05-22 kl. 12.00

Till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:890 Förbättrat arbete mot undernäring hos äldre

I dag är ungefär 20 procent av Sveriges befolkning över 65 år. År 2030 beräknas antalet 80-plus vara 810 000 personer, vilket motsvarar 7,4 procent av befolkningen. Risken att bli undernärd ökar med stigande ålder [1]. Omkring 30 procent av alla som är 80 år och äldre uppskattas lida av undernäring eller riskerar att bli undernärd.

År 2019 visade data från kvalitetsregistret Senior Alert att 60 procent av dem som riskbedöms inom äldreomsorgen är undernärd eller riskerar att bli det. Detta motsvarar drygt 67 000 individer. Men merparten av de äldre bor i det egna hemmet utan hemtjänst eller hemsjukvård [2]. Här bedömdes 8 000 vara undernärd eller riskera att bli det [3]. Denna låga siffra tyder på att det finns ett stort mörkertal, för det är ofta i det egna hemmet som undernäringen börjar. Om vi inte hittar dem som riskerar undernäring i tid finns en överhängande risk att detta leder till stort personligt lidande och stora samhällskostnader.

Ett problem är alltså att vi inte vet hur många som riskerar att bli undernärd eftersom heltäckande statistik saknas.

Personer äldre än 65 år står för över 50 procent av alla vårdtillfällen [4]. Undernärd äldre individer besöker vården oftare än välnärda äldre och har längre vårdtider med högre risk för komplikationer och dödlighet [5]. Ett minskat immunförsvar leder till fler och mer svårläkta infektioner. Ökad svaghet och trötthet leder till håglöshet och i värsta fall depressioner.

År 2001 uppskattade Socialstyrelsen en sammanlagd besparingspotential inom sjukvården på mellan en halv och en miljard kronor per år om vi kommer till rätta med undernäringen [6]. Denna beräkning sägs dock vara försiktig och inkluderar till exempel inte alls äldreomsorgen. Dessutom har den nu några år på nacken. Sannolikt är denna siffra mångdubbelt högre i dag, vilket även jämförelser med andra länders kostnadsberäkningar tyder på.

Utmaningen med undernäring hos äldre är komplex, men den går att lösa om vi i tid hittar dem som riskerar att bli undernärd. Vi vet dessutom att om vi inte agerar i dag riskerar undernäringen bland äldre att skapa ett än större tryck på den redan i dag hårt belastade vård- och omsorgssektorn.

Genom att prioritera åtgärder för att förebygga och behandla undernäring kan samhället främja hälsa, välbefinnande och värdighet för äldre medborgare och spara enorma summor på sjukvård. Ett första steg är att ta reda på hur många som är undernärda och vad undernäringen kostar samhället.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsrådet Acko Ankarberg Johansson:

Planerar statsrådet att ge en myndighet i uppdrag att göra en kartläggning av hur många äldre som är undernärda i Sverige och att ge en myndighet i uppdrag att beräkna vad undernäring hos äldre kostar samhället?

[1] Bra måltider i äldreomsorgen, Livsmedelsverket

[2] Socialstyrelsen.se

[3] Socialstyrelsens Lägesrapport 2020

[4] Vård och omsorg för äldre, Socialstyrelsen 2019

[5] Abizanda, P, Sinclair, A, Barcons, N, Lizan, L, Rodriguez-Manas, L. Costs of Malnutrition in Institutionalized and Community-Dwelling Older Adults: A Systematic Review. J Am Med Dir Assoc. 2016; 17(1):17-23.

[6] Socialstyrelsen, Näringsproblem i vård och omsorg, 2001

.....

Ulrika Westerlund (MP)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann